

Przeglądy i komentarze

WIZYTA DELEGACJI PARTYJNO-RZĄDOWEJ ČSRS W POLSCE

Na zaproszenie Komitetu Centralnego PZPR i rządu PRL przybyła do Polski dn. 5 września 1960 r. z wizytą przyjaźni delegacja partyjno-rządowa Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej z I sekretarzem KC KPCz i prezydentem Republiki Antoninem Novotnym na czele. W skład delegacji wchodził: Jaromir Dolansky członek KC KPCz i I sekretarz Komitetu Okręgowego KPCz kraju północnomorawickiego, Biura Politycznego KC KPCz, wicepremier i przewodniczący Państwowej Komisji Planowania, inż. Ludmila Jankovcova, zastępca członka Biura Politycznego KC KPCz i wicepremier, Vaclav David, członek KC KPCz i minister spraw zagranicznych, dr h. c. Josef Plojhar, przewodniczący Czechosłowackiej Partii Ludowej i minister zdrowia, Josef Lenart, członek KC KPCz, sekretarz Komitetu Centralnego Komunistycznej Partii Słowacji i członek Prezydium Zgromadzenia Narodowego, Antonin Kapek, członek KC KPCz, dyrektor fabryki CKD Praha, Drahomir Kolder, zastępca członka KC KPCz i I sekretarz Komitetu Okręgowego KPCz kraju północnomorawickiego, Pavel Bucak, członek KC KPCz, przewodniczący spółdzielni produkcyjnej Grauc Petrovce, poseł do Zgromadzenia Narodowego.

Dostojnych gości serdecznie powitali w Warszawie Władysław Gomułka, Aleksander Zawadzki i Józef Cyrankiewicz w otoczeniu członków najwyższego kierownictwa partii i rządu. Po powitaniu Władysław Gomułka i Antonin Novotny ogłosili z trybuny honorowej przemówienia powitalne. Władysław Gomułka powiedział m. in.:

„Chcemy, byście w czasie pobytu na naszej ziemi czuli się jak u siebie w domu. Będziecie mogli osobiście ocenić i zobaczyć to, co zostało w naszym kraju zbudowane na gruzach i zgliszczach pozostawionych przez hitlerowskiego okupanta. Będziecie mogli odwiedzić nasze kopalnie, dostarczające węgla i do waszego kraju, nasze porty, które służą i waszemu handlowi, liczne zakłady przemysłowe, w których pracują czechosłowackie maszyny i urządzenia. Będziecie mieli okazję rozmawiać z tymi wszystkimi, którzy bezpośrednio realizują współpracę polsko-czechosłowacką”.

Antonin Novotny, dziękując za serdeczne powitanie, przekazał pozdrowienia od narodu czechosłowackiego oraz scharakteryzował zasady, na jakich opiera się przyjaźń polsko-czechosłowacka. Powiedział on m. in.:

„W naszej nowej historii przyjaźń obu krajów i naszych narodów opiera się na nowych podstawach wynikających ze wspólnego celu, jakim jest zbudowanie ustroju socjalistycznego, na zasadach internacjonalizmu proletariackiego, na założeniach marksizmu-leninizmu, na jedności światowego systemu socjalistycznego”.

Po ceremoniach powitalnych goście udali się do Belwedera.

W godzinach popołudniowych delegacja partyjno-rządowa ČSRS złożyła wieńce na grobie Nieznanego Żołnierza a następnie na cmentarzu — mauzoleum żołnierzy radzieckich.

W godzinach wieczornych odbyło się przyjęcie w salach Urzędu Rady Ministrów. Na przyjęcie przybyła w pełnym składzie delegacja partyjno-rządowa ČSRS, z przewodniczącym delegacji Antoninem Novotnym na czele. Ze strony polskiej na przyjęcie przybyli członkowie najwyższych władz partyjnych i rządowych, wybitni

działacze polityczni i społeczni oraz przedstawiciele świata nauki i kultury. Obecni byli szefowie placówek dyplomatycznych oraz bawiąca wtedy w Warszawie A. Eleonora Roosevelt. W czasie przyjęcia Władysław Gomułka i Antonin Novotny wymienili toasty. Treścią przemówień były zagadnienia współpracy obu bratnich krajów oraz współpracy ze Zw. Radzieckim i ze wszystkimi krajami obozu socjalizmu, kwestie pokoju współhistnienia oraz przeciwstawianie mu przez Zachód tzw. polityki z pozycji siły, lansowanej zwłaszcza w Niemieckiej Republice Federalnej.

Dnia 6 września w godzinach przedpołudniowych odbyły się w gmachu KC PZPR w Warszawie rozmowy partyjne między delegacją KPCz a członkami kierownictwa PZPR. W godzinach popołudniowych w gmachu Urzędu Rady Ministrów prowadzono rozmowy rządowe. W późnych godzinach wieczornych delegacja wyjechała z Warszawy, udając się w podróż po Polsce.

Pierwszym etapem podróży był Oświęcim. Tereny byłego obozu zagłady oraz Muzeum Martyrologii zwiedzano w środę dnia 7 września w godzinach przedpołudniowych. Dalszą podróż po Polsce partyjno-rządowa delegacja ČSRŚ odbywała w dwóch grupach. Grupie pierwszej z prezydentem Republiką Antoninem Novotnym na czele towarzyszyli ze strony polskiej: Władysław Gomułka, S. Jędrzychowski, F. Waniolka i M. Naszkowski oraz ambasadorowie O. Jeleń i F. Mazur. Grupie drugiej na czele z wicepremierem i przewodniczącym Komisji Planowania ČSRŚ — O. Simunkiem towarzyszyli: Z. Kliszko, P. Jaroszewicz, A. Radliński i M. Wierna.

Trasa podróży grupy pierwszej prowadziła przez Mysłowice, Sosnowiec, Siemianowice do Chorzowa. Tutaj w godzinach popołudniowych w Hali Parkowej w Parku Kultury odbyło się spotkanie społeczeństwa województwa katowickiego z Antoninem Novotnym, Władysławem Gomułką oraz z towarzyszącymi im osobami. Na wiecu przemówienie wygłosił Edward Gierek, członek Biura Politycznego KC PZPR, I sekretarz KW PZPR w Katowicach. W obszernym przemówieniu przeciwstawił on dwa okresy w historii stosunków państwowych pomiędzy Polską a Czechosłowacją: okres międzywojennych nieporozumień, kiedy to u władzy w obu państwach stała burżuazja, oraz obecny okres braterskiej współpracy, co stało się możliwe po objęciu władzy przez lud pracujący. Następnie zabrał głos Jaromir Dolansky, który z kolei omówił aspekt gospodarczy zbliżenia polsko-czechosłowackiego i znaczenie przyjaźni obu narodów dla dalszego rozwoju ekonomicznego obydwu krajów. Krótkie przemówienia wygłosili także A. Novotny i W. Gomułka. A. Novotny mówił o swych wrażeniach z dotychczasowych odwiedzin w Polsce, a W. Gomułka zreferował zadania produkcyjne Śląska oraz dziękował robotnikom przemysłu za ich trud niestanny, życząc dalszych sukcesów w pracy.

Delegacja zwiedziła także Katowice i wzięła udział w uroczystym przyjęciu wydanym przez E. Gierka i Przew. WRN R. Nieszporka.

Grupa druga składająca się przede wszystkim z wybitnych działaczy gospodarczych, zgodnie ze swoimi zainteresowaniami, zapoznawała się głównie z obiektami przemysłowymi. Zwiedzono Zakłady Ceramiczne „Oświęcim” oraz wielki kombinat siarkowy na Rzeszowszczyźnie, budowany, jak wiadomo, przy pomocy czechosłowackiej, co podkreślił w swym przemówieniu w Rzeszowie I sekretarz KW PZPR W. Kruczek. Ta grupa delegacji zwiedziła także kombinat im. Lenina w Nowej Hucie, a także Kraków, po czym żegnana przez I sekretarza KW PZPR L. Motykę powróciła do Warszawy.

Goście z grupy pierwszej w towarzystwie S. Jędrzychowskiego udali się 8 września z Katowic w dalszą podróż do Nysy. Przemówienie powitalne w Nysie wygłosił I sekretarz KW PZPR w Opolu P. Wojas. Odpowiedział na nie minister spraw zagranicznych ČSRŚ V. David. Mówił m. in.:

„Jesteśmy bardzo zadowolony z tego, że możemy zapoznać się z okęgami Polski, które powróciły na zawsze w posiadanie narodu polskiego. Granice naszych krajów — zarówno Polski, jak i Czechosłowacji — są ostatecznie ustalone i sprawa

ta nie może podlegać żadnej dyskusji. Wszelkie siły zachodnioniemieckiego rewizjonizmu, które próbowałyby podnieść rękę na nasze ziemie i naszą odwieczną własność, pamiętać muszą, że otrzymałyby zdecydowaną odprawę. Takie jest niezomne stanowisko nie tylko naszych krajów, lecz również Związku Radzieckiego i wszystkich państw socjalistycznych”.

Przebywając na Opolszczyźnie goście interesowali się głównie rolnictwem i w związku z tym zwiedzili przodującą spółdzielnię produkcyjną w Wilamowej. Następnie delegacja udała się do Wrocławia. Już w Brzegu Antonin Novotny i towarzyszące mu osoby powitane zostały przez Aleksandra Zawadzkiego i Adama Rapackiego, a następnie przez I sekretarza KW PZPR we Wrocławiu W. Matwina, posła B. Ostapczuka i Przew. MRN we Wrocławiu prof. B. Iwaszkiewicza. Goście zwiedzili miasto i Wrocławską Fabrykę Urządzeń Mechanicznych, a wieczorem odbył się w Hali Ludowej wielki wiec, w którym wzięli tłumny udział wrocławianie. Gości oraz zebranych uczestników wiecu powitał w krótkim przemówieniu W. Matwin. Po nim obszernie przemówienie wygłosił Aleksander Zawadzki, poświęcając dużo miejsca problemom Ziemi Zachodnich. Zwrócił on uwagę zarówno na zagadnienia ich przeszłości, jak i teraźniejsze ich zjednoczenie i integrację z macierzą. Wezwał także do czujności wobec antypolskiej kampanii rozpętywanej coraz agresywniej w NRF i stwierdził, że Polska i Czechosłowacja wraz z NRD stanowią w owym regionie geograficznym bardzo ważny element pokoju.

Ostatnim mówcą był Antonin Novotny, który nawiązał do poprzedniego referatu stwierdzając, że silna wspólnota krajów socjalistycznych, oparta na związkach wynikających z internacjonalizmu proletariackiego, w najściślejszej współpracy i sojuszu ze Związkiem Radzieckim, to najmowniejsze ostrzeżenie pod adresem odwetowców zachodnioniemieckich. Dużo miejsca poświęcił także w swym przemówieniu wewnętrznym przeobrażeniom i sukcesom Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej.

Wieczorem w salach ratusza wrocławskiego gości spotkali się z przedstawicielami społeczeństwa dolnośląskiego, przy czym wręczono im złote medale 15-lecia Wyzwolenia Wrocławia i 1000-lecia istnienia tego miasta.

W późniejszych godzinach wieczornych dnia 8 września delegacja ČSRS opuściła Wrocław udając się pociągiem specjalnym do Szczecina. Towarzyszył jej Aleksander Zawadzki. Dzień 9 września goście spędzili w tym mieście, dokąd przybyli w godzinach rannych. Przemówienie powitalne wygłosił A. Walasek, I sekretarz KW PZPR w Szczecinie. Odpowiedział na nie min. spraw zagranicznych ČSRS V. David, podkreślając, że właśnie Szczecin jest pięknym przykładem realizacji bratniej współpracy między PRL a ČSRS. Oświadczył on m. in.:

„Rokrocznie przez port szczeciński przechodzą setki tysięcy ton czechosłowackich towarów. Szczecin obsługuje czechosłowackie statki morskie... Nasz obóz krajów socjalistycznych jest wystarczająco silny, by trzymać na uwierzy odwetowców i rewizjonistów. Odwetowcom możemy przypomnieć: Nie zapomnijcie o Grunwaldzie i o Stalingradzie. Jedność naszych krajów, nasza siła i nasze sukcesy są gwarancją nienaruszalności naszych granic — zarówno Polski jak i Czechosłowacji i na nic zdadzą się wszelkie prowokacje odwetowców i militarystów z Niemiec zachodnich”.

Goście zwiedzili miasto i port. W stoczni szczecińskiej odbyło się spotkanie z załogą. Przemówienia wygłosili A. Walasek, wicepremier Jaromir Dolansky oraz Aleksander Zawadzki. J. Dolansky powiedział m. in.:

„Razem z wami prowadzimy i prowadzić będziemy zdecydowaną walkę przeciwko wszystkim prowokatorom, militarystom i odwetowcom w Niemczech zachodnich. Z oburzeniem potępiamy politykę mocarstw imperialistycznych, zwłaszcza Stanów Zjednoczonych, które udzielają pełnego poparcia i pomocy agresywnym planom Adenauera i jego nazistowskich generałów”.

Po uroczystościach szczecińskich goście wraz z towarzyszącymi im osobami udali się do Warszawy. W stolicy przebywała już grupa delegacji z O. Simunkiem na czele, prowadząc rozmowy gospodarcze z S. Jędrychowskim, Przewodniczącym Komisji Planowania.

Dnia 9 września w Belwederze odbyła się uroczystość dekoracji Antonina Novotnego wielkim Krzyżem Orderu Odrodzenia Polski. Aktu dekoracji dokonał przewodniczący Rady Państwa, Aleksander Zawadzki. Nazajutrz w Sali Kongresowej PK i N w Warszawie zorganizowany został wielki wiec przyjaźni. Na wiecu obszerne przemówienia wygłosili: Władysław Gomułka i Antonin Novotny. Obaj mówcy zwrócili w swych przemówieniach uwagę na niebezpieczeństwo odradzania się militarystki niemieckiej w NRF, stwierdzili zgodnie umacnianie się sojuszu i zwartości obozu socjalistycznego dzięki sukcesom ludu pracującego całego bloku państw socjalistycznych i zapewnili, że wszechstronna współpraca pomiędzy Polską a Czechosłowacją będzie się rozwijać w dalszym ciągu.

Wieczorem 10 września w gmachu Urzędu Rady Ministrów I sekretarz KW PZPR Władysław Gomułka i prezes Rady Ministrów Józef Cyrankiewicz ze strony polskiej, a I sekretarz KC KPCz i prezydent ČSRS Antonin Novotny oraz członek Biura Politycznego KC KPCz Jaromir Dolansky ze strony czechosłowackiej — podpisali wspólne oświadczenie.

W pierwszym punkcie oświadczenia, który poświęcony jest analizie aktualnej sytuacji międzynarodowej, czytamy:

„Obie delegacje stwierdziły, że najistotniejszą cechą obecnej sytuacji międzynarodowej jest stale rosnąca przewaga sił pokoju nad siłami wojny. Decydującym elementem tej przewagi jest istnienie i rozwój światowego systemu socjalistycznego, jego zjednoczona siła — a przede wszystkim potęga pierwszego czołowego państwa socjalistycznego, Związku Radzieckiego — jest w stanie skutecznie przeciwstawić się siłom zimnej wojny i agresji i utorować drogę do utrwalenia pokojowego współistnienia narodów”.

Punkt drugi głosi m. in., że obie partie, stojąc niezłomnie na pozycjach marksizmu-leninizmu, uważają, iż podstawą sukcesów osiągniętych przez obóz socjalistyczny jest jedność i zwartość jego szeregów. Obie partie będą konsekwentnie umacniać jedność międzynarodowego ruchu komunistycznego, zwalczać rewizjonizm, dogmatyzm i sekciarstwo.

Bardzo szczegółowy punkt trzeci oświadczenia mówi o problemach dalszego rozwoju współpracy gospodarczej między obu państwami. Delegacje zgodnie stwierdzają, że ścisła współpraca gospodarcza posiada wielkie znaczenie w przyspieszaniu przemian społecznych w obu krajach. Oświadczenie mówi także o współpracy naukowo-technicznej, wymianie doświadczeń w dziedzinie rozwoju produkcji rolnej i jej intensyfikacji. Oświadczenie kończy się słowami:

„Obie Strony wyrażają głębokie przekonanie, że wizyta delegacji partyjno-rządowej Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej przyczyni się do dalszego umocnienia braterskiej przyjaźni i wzajemnej współpracy obu krajów, jedności i siły obozu socjalistycznego, a tym samym przysłuży się dobrze sprawie pokoju”.

W imieniu Komitetu Centralnego KPCz i rządu ČSRS Antonin Novotny zaprosił delegację partyjno-rządową Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej do złożenia wizyty w Czechosłowacji.

Późnym wieczorem dnia 10 września delegacja partyjno-rządowa ČSRS opuściła Warszawę udając się do kraju, żegnana przez przedstawicieli najwyższych polskich władz partyjnych i rządowych oraz przez ludność stolicy.

Jerzy Kozeński